

Wandelen in het *Groene Hart* van Polder Bloemendaal

“Europees
Landbouwfonds
voor Plattelands
ontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland”

Karakteristiek: Hefbrug en Gouwe

Van oorsprong is de Gouwe een bochtige veenvier die ontsprong ter hoogte van Hazerswoude en afwaterde op de Hollandse IJssel. De Waddinxveense straatnamen Nesse en Kromme (N)Esse verwijzen nog naar het bochtige karakter van de rivier, maar inmiddels zijn de grootste bochten rechtgetrokken. Al in de 13^e eeuw is de Gouwe verbonden met de Oude Rijn en is het een belangrijke vaarroute voor de binnenvaart geworden tussen de Oude Rijn in Alphen aan den Rijn en de Hollandse IJssel in Gouda. Daarnaast wordt deze volop benut door de waterrecreant. De Gouwe maakt immers deel uit van de Staande Mastroute tussen Delfzijl en Vlissingen. Onder de Waddinxveense Hefbrug kunnen schepen met staande masten tot 33 meter passeren! De Gouwe is daarnaast voor het Hoogheemraadschap de hoofd slagader voor het oppervlaktewaterbeheer in het gebied. Zowel de waterafvoer als aanvoer uit de polders verloopt via het kanaal.

Hefbrug Waddinxveen

Natuurbeheer door natuurcompensatie

De maatregel natuurcompensatie wordt genomen om het verlies aan natuur, als gevolg van bijvoorbeeld de aanleg van wegen elders, terug te brengen in of nabij een agrarisch gebied waar natuur en landschapswaarden worden gewaarborgd.

De Stichting Weids Bloemendaal kan op deze manier grond verwerven in Polder Bloemendaal, het gebied inrichten en op lange termijn beheren als nieuw natuurgebied.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer heeft in Polder Bloemendaal ook stukken grond. In de winter werken vrijwilligers, de zaagploeg, in de houtwallen van het botanische kerngebied. Zij doen dit samen met de beheerders van Staatsbosbeheer. Daarnaast is er geregeld overleg tussen de Stichting Weids Bloemendaal en Staatsbosbeheer en worden adviezen uitgewisseld. Zie ook www.staatsbosbeheer.nl.

Struinen en vorsen

De stichting Struinen en Vorsen is vijftien jaar geleden opgericht voor plattelandstoeristische ondernemers om samen natuurkennis en recreatie te bevorderen en aandacht te vragen voor streekproducten en het erfgoed in het Groene Hart. Struinen en Vorsen heeft daarom ook meegedacht over de inrichting van Polder Bloemendaal. Zie ook www.struinenenvorsen.nl voor activiteiten, fiets- en wandelroutes en meer.

Winterdijk

De unieke Winterdijk

De Winterdijk werd in 1614 al voor het eerst vermeld, namelijk op de Mauritskaart. We denken nu dat de naam ontstond tijdens de ontginning van het veengebied. In die tijd was dat vooral om het gebied in de winter te beschermen tegen wateroverlast vanuit de Gouwe. Hiervoor was een kade aangelegd, die later, na de aanleg van de sluis in Gouda zijn functie verloor en veranderde in een jaagpad. Nu kun je er heerlijk wandelen. Na 1484 werd de polder bemaald door twee windmolens, sinds 1879 gebeurt dit met één gemaal aan de Gouwe voor de gehele polder.

Bloemendaalseweg

Ook de Bloemendaalseweg heeft een historie die honderden jaren teruggaat. Vanaf deze weg is de polder ontgonnen tot de Winterdijk enerzijds en de Baarsjeskade anderzijds. De Bloemendaalseweg loopt vanaf de polder tot in het centrum van Gouda. De bewoners leefden er eeuwenlang van akkerbouw, veeteelt en de jacht. Aan weerszijden van de Bloemendaalseweg liggen (monumentale) boerderijen. Ook zijn er daglonerwoningen, die werden bewoond door de veenwerkers die in het gebied werkten. Vroeger konden de woningen alleen via draai- en ophaalbruggen worden bereikt, maar deze zijn inmiddels vrijwel allemaal vervangen door vaste bruggen. Het water aan weerszijden van de weg werd druk bevaren met schouwen, die tussen het buiten gebied en Gouda allerlei producten vervoerden. Diverse hofsteden aan Goudse kant dienen vandaag de dag recreatieve, sociale en culturele doelen, zoals de Kinderboerderij (nr. 34A). De Goudse Hofstedendagen is een jaarlijks terugkerend evenement in mei dat veel publiek trekt.

Hoewel de bebouwing van Waddinxveen en Gouda zichtbaar is vanaf de Bloemendaalseweg, bepalen het water, de knotwilgen en de lindes voornamelijk het karakter. In de brede sloten maken de eenden, reigers en kikkers de dienst uit.

1000 jaar Polder Bloemendaal

De Polder Bloemendaal ligt deels in Gouda en deels in Waddinxveen. Het begrip Holland, polderland doet dit veengebied alle eer aan. Het is bijna 1000 jaar geleden ontgonnen door de aanleg van sloten dwars op de ontginningsassen: de Bloemendaalseweg (voorheen cleij wech genoemd), de Winterdijk en de Henegouwerweg. Zo is het poldergebied met de vele vaarten en sloten ontstaan. Het is de oudste polder van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De naam Bloemendaale werd voor het eerst in 1298 vermeld. De bebouwing in de polder concentreerde zich aanvankelijk langs de Bloemendaalseweg en de ‘Heerlijkheid Bloemendaal’ was tussen 1798 en 1811 zelfs nog even een zelfstandige gemeente. In 1870 ging het samen met Noord- en Zuid Waddinxveen en werd de basis gelegd voor de huidige gemeente Waddinxveen.

In 1964 werd een deel van de Polder Bloemendaal – het gebied ten zuiden van de A12 – door Gouda benut voor de nieuwbouw van woningen. Hiervoor werd een grenswijziging toegepast. Gouda realiseerde hier de wijk Bloemendaal en dit deel van de polder is tegenwoordig geheel bebouwd gebied. De oorspronkelijke monumentale panden aan het Goudse deel van de Bloemendaalseweg zijn behouden. Op die manier is een goede overgang van polderlandschap naar bebouwde omgeving ontstaan.

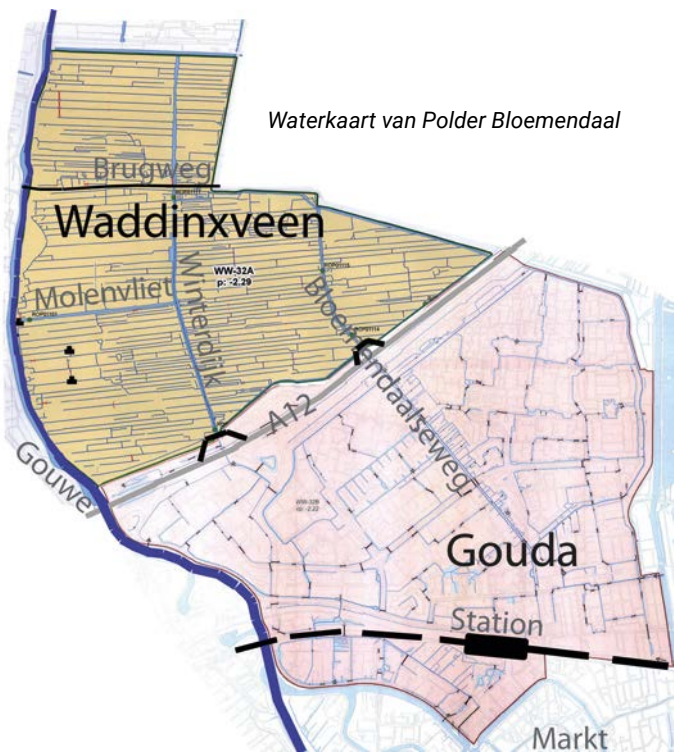
Ontdek de natuur

Door het vele water en de venige poldergrond ontstaat een speciale natuur. Zo zijn er veel weidevogels en er is hier een weidevogel gemeenschap die je eigenlijk alleen in Nederland kunt aantreffen. In het voorjaar kun je er de buitelingen van de zwart-witte kievit en het wentelwieken van de grutto's zien. De kievit heeft een korte snavel en een opvallend kuifje op de kop. De grutto is een ranke, bruine vogel met lange poten en snavel, die in het voorjaar hoog in de lucht als een straaljager rondvliegt om vrouwtjes te imponeren. Bekende steltlopers in Polder Bloemendaal zijn naast de **kievit** en de **grutto** ook de **scholekster** en de **tureluur**. De scholekster heeft een zwart-wit verenpak en een lange rode snavel. De tureluur is bruin met oranje poten en broedt op heel verborgen plaatsen, waar zelfs ervaren weidevogelbeschermers zich tureluurs naar zoeken.

Deze vier vogelsoorten zijn de bekendste weidevogels. De **zwarte stern**, schaars in het Groene Hart, is ook een vaste broedvogel in Polder Bloemendaal.

De broedtijd is van mei tot augustus en op hun menu staan vooral vliegende insecten. Ze nestelen van origine op matten van de krabbescheer in het water of op andere drijvende begroeiing. Bij gebrek hieraan broeden ze wel op uitgelegde nest-vlotjes in Polder Bloemendaal. In de slootkanten ten slotte bloeien kleurrijke bloemen en de sloten zelf zitten vol met allerlei waterdieren. De **ringslang** is er één van de meest bijzondere verschijningen.

Volop water in de polder

In het Waddinxveense deel van de polder ligt een aaneengesloten slotenstelsel. De A12 vormt hier een waterscheiding: het waterpeil in het Waddinxveense deel van de polder ligt iets (10 cm) lager dan het Goudse deel. Bij de Bloemendaalseweg en aan het einde van de Winterdijk liggen watergangen onder de rijksweg tussen beide delen. Daar kan overmatig Gouds water over een klepstuw wegstromen naar Waddinxveen. Het gemaal Bloemendaal aan de Molenvliet pompt bij regen overmatig polder water weg naar de Gouwe. Daarmee zorgt het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de instandhouding van het waterpeil en droge voeten in de polder. Het Waddinxveense deel van de polder is zeer waterrijk. Bijna een vijfde deel van het gebied is water. De polder is ook nat: het hoogteverschil tussen maaiveld en slootwaterpeil is nog geen 40 cm. Zoals gebruikelijk in veengebieden daalt het maaiveld langzaam. Het Hoogheemraadschap heeft het beleid om in het landelijk gebied, de Waddinxveense kant, dit hoogteverschil in stand te houden. Ze doet dat door het slootwaterpeil aan te passen aan de natuurlijke maaiveld-daling (enkele millimeters per jaar). In het stedelijk gebied, aan Goudse zijde, wordt de maaiveld-daling opgevangen door het land regelmatig op te hogen.

Koebochten, petgaten en legakkers...

In de Polder Bloemendaal is een aantal langgerekte petgaten en legakkers te zien. Pet betekent letterlijk put en is het gevolg van individuele vervening. Vroeger werd in het voorjaar uit het veen precies zoveel turf gedolven, als voor een stookseizoen nodig was. Het ontstane gat vulde zich met water. Bij latere grootscheepse vervening werd de turf gebaggerd uit deze langgerekte petgaten. Deze werden ook wel trek-gaten genoemd. De gewonnen turf werd gedroogd op smalle stroken land, de legakkers. In het landschap bleven langgerekte plassen achter. Door de golfslag van het water verdwenen op den duur vaak de smalle legakkers en konden grotere vaarten en plassen ontstaan. De polder herbergt ook een aantal koebochten: dit zijn plaatsen in een weiland waar vroeger de koeien werden gemolken. Om deze activiteit bij slecht weer voor zowel de koeien als de boer zo aangenaam mogelijk te maken, werden er bosjes aangeplant ter bescherming tegen wind en regen.

Dankzij de financiering van het Wijkplatform Zuid-Oost heeft de Stichting Weids Bloemendaal deze wandelkaart kunnen laten maken door Tekstueel - communicatie.

Waddinxveen
Wijkplatform
Zuid & Oost

Waddinxveen

Meer weten? Kijk dan op [stichtingweidsbloemendaal.nl](#).

aan het instant houden van de polder voor de toekomst. ruimte te bieden aan recreatie. Ze levert een positieve bijdrage landschap. SWB ondersteunt ook actie om in de polder meer behoren en land aan te kopen, onderhouden ze het slagen-weer toe te laten nemen. Door water en bodem duurzaam te voor beweidings te behouden en het aantal weidevogels vormen van weide-, landschap- en waterbeheer het gebied karakter behoudt en waar nodig herstelt door met natuurlijke Bloemendaal en zorgt dat het haar oorspronkelijke en culturele Stichting Weids Bloemendaal (SWB) onderhoudt Polder **Stichting Weids Bloemendaal**

Beleef Weids Bloemendaal

Wandelen in het Groene Hart van Polder Bloemendaal

Unieke natuur in eeuwenoud poldergebied

De unieke en historische Polder Bloemendaal biedt prachtige wandelgelegenheid in een natuur- en waterrijke omgeving. Wandelroutes variëren in lengte en laten het mooie van de polder zien. Kom jij Polder Bloemendaal ook ontdekken?